

Fundacja Zapomniane

Szczebrzeszyn

Fotografia lotnicza

W wyniku kwerendy archiwalnych fotografii lotniczych przeprowadzonej w National Archives and Records Administration (NARA) dla obszaru Szczebrzeszyna, województwo lubelskie, pozyskano archiwalną fotografię lotniczą o sygnaturze: GX12372 SD frame 31. Data wykonania fotografii to 25.08.1944 roku, godzina 11:44. Kadr zdjęcia lotniczego obejmuje obszar poszukiwań lokalizacji zbiorowych grobów ofiar Zagłady, w granicach cmentarza żydowskiego przy ul. Cmentarnej 30. Teren cmentarza jest bardzo dobrze widoczny ze względu na mocne doświetlenie światłem słonecznym. Ciemne plamy widoczne w obszarze cmentarza to cienie rzucane przez stare drzewa rosnące od północno-wschodniej strony. Ponadto zdjęcie rejestruje ścieżki przecinające teren cmentarza od północnej, zachodniej, południowej oraz wschodniej strony cmentarza.

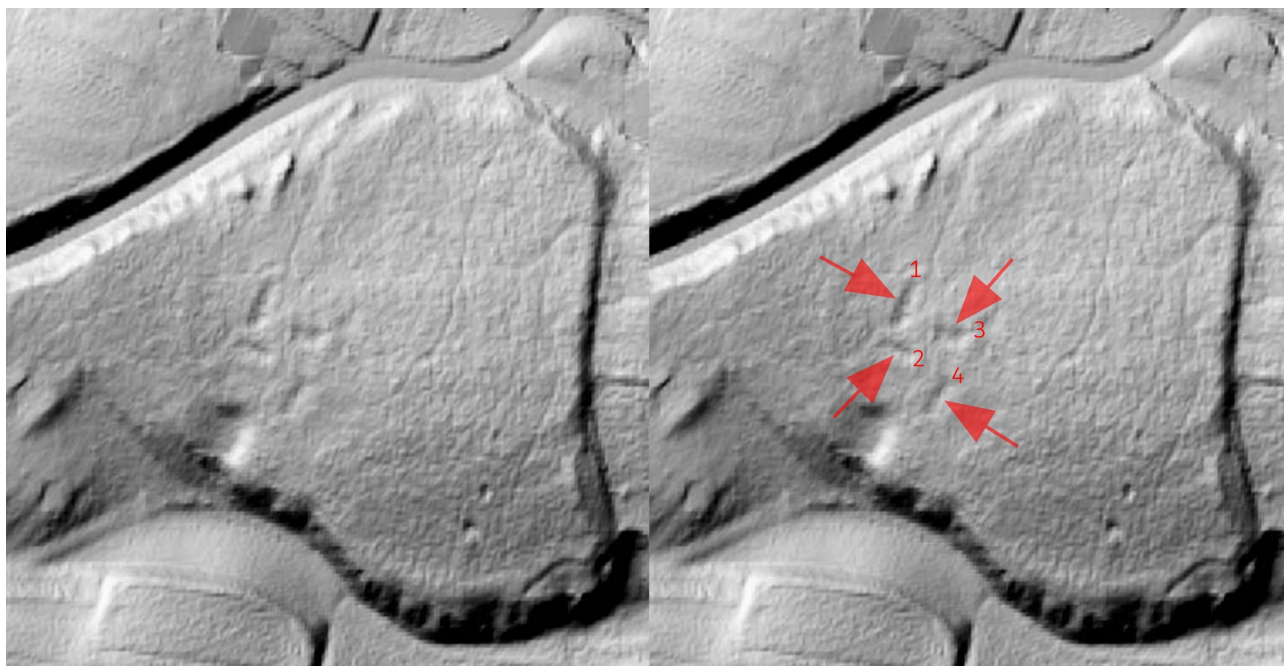
W zachodniej partii cmentarza około 50 metrów bieżących od ulicy cmentarnej widoczne są wyraźne naruszenia gleby. Rozległe plamy w tonie jasnoszarym to pozostałości po zagrzebanych jamach zbiorowych grobów ofiar. Jasny ton jest rezultatem odbicia promieni słonecznych od cząstek kwarcu zalegającego w glebie. Kształty tych miejsc są nieregularne ze względu na rozsypiska wydobytego piachu, który został przeniesiony poza światło samych grzebalisk (ilustracja 1).

ilustracja 1. Archiwalna fotografia lotnicza sygn. GX12372 SD frame 31.

LiDAR (pomiar rzeźby terenu)

Rzeźba terenu wskazuje na cztery lokalizacje zbiorowych grobów znajdujących się w zachodniej części cmentarza. Wszystkie cztery miejsca zawierają depresje o przybliżonym formacie ok. 10.0 mb x ok. 2.5 mb (ilustracja 2) Miejsca naruszeń warstw gleby pokrywają się z lokalizacjami naruszeń widocznych na archiwalnej fotografii lotniczej o sygn. GX12372 SD frame 31. 25.08.1944 r. / godzina 11:44.

ilustracja 2. Rzeźba terenu (LiDAR).

Georadar (GPR)

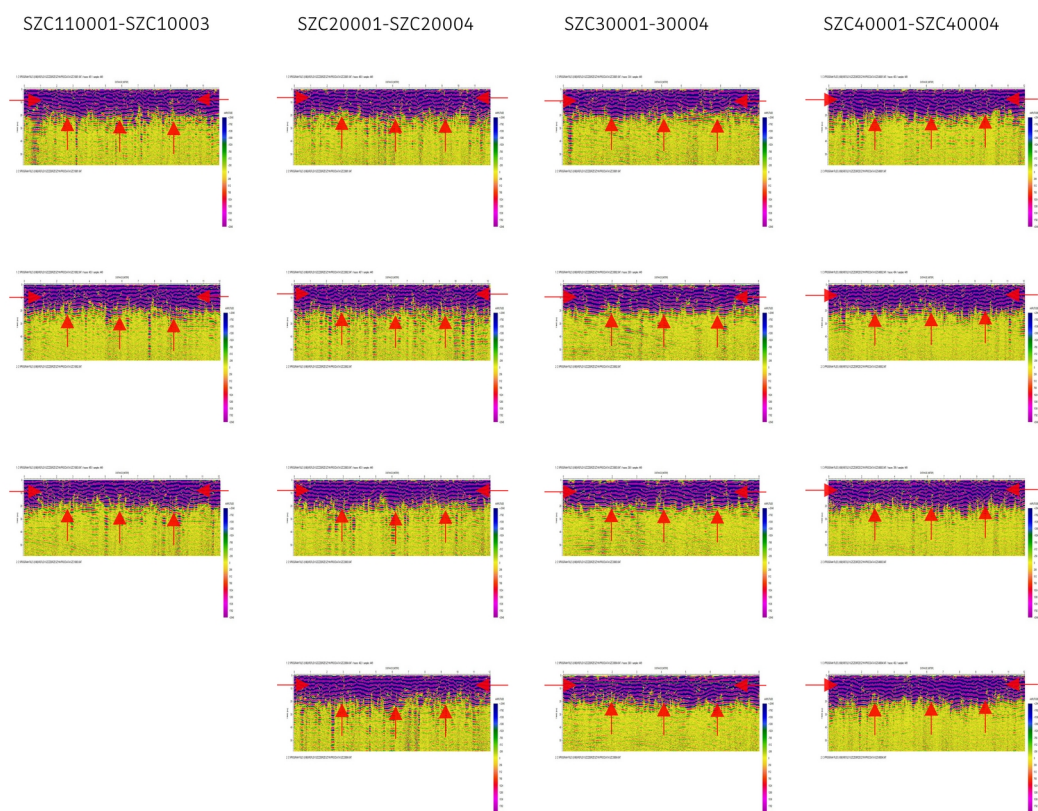
W dniu 20.03.2024 r. przeprowadzono wizję lokalną na cmentarzu żydowskim w Szebrzeszynie przy ul. Cmentarnej 30 (woj. lubelskie) w celu zlokalizowania miejsc zbiorowych grobów ofiar Zagłady. Badania zostały przeprowadzone z użyciem georadaru MALA X3M/RAMA /500 MHZ. W sumie zebrano 15 echogramów o nazwach: SZC10001-SZC10003, SZC20001-SZC20004, SZC30001-SZC30004, SZC40001-SZC40004. Naruszenia warstw gleby zostały wymienione w tabeli anomalii. Echogramy SZC1/SZC2/SZC3/SZC4 oznaczono czerwonymi strzałkami w miejscach występujących anomalii (ilustracja 3).

Tabela anomalii

ECHOGRAM	ANOMALIA (MB)	GŁĘBOKOŚĆ (M P.P.T)
1 SZC10001	1.0 – 10.2	0.8 - 1.0
2 SZC10002	1.1 – 10.1	0.8 – 1.0
3 SZC10003	1.2 – 10.8	0.8 – 1.0
4 SZC20001	1.0 – 10.8	1.0 – 1.2
5 SZC20002	1.0 – 11.0	1.0 – 1.2
6 SZC20003	0.8 – 10.2	1.0 – 1.2
7 SZC20004	1.0 – 10.8	1.0 – 1.2

8	SZC30001	0.8 – 8.2	0.9 – 1.2
9	SZC30002	0.8 – 7.0	0.9 – 1.2
10	SZC30003	0.8 – 6.6	0.9 – 1.2
11	SZC30004	0.8 – 7.0	0.9 – 1.2
12	SZC40001	0.6 – 10.4	0.8 – 1.2
13	SZC40002	0.6 – 10.8	0.8 – 1.2
14	SZC40003	0.8 – 10.8	0.8 – 1.2
15	SZC40004	0.6 – 10.8	0.8 – 1.2

Szczebrzeszyn - echogramy SZC1/SZC2/SZC3/SZC4

Ilustracja 3. Echogramy SZC1/SZC2/SZC3/SZC4